

Springmask

Finlands Apotekareförbund

2007

Till läsaren

Det är rätt så allmänt att barn och barnfamiljer drabbas av springmask. Smittan sprids lätt till exempel via händerna. Man slipper besväret bara man genomför läkemedelsbehandlingen och följer de vårdinstruktioner som hänför sig till behandlingen noggrant.

Innehåll

Pinsamt besvär	4
Från fingrar till mun, från hand till hand	6
Klåda avslöjar den ovälkomna gästen	8
Springmask elimineras med läkemedel	10
Hela familjen behandlas	11
Kontrollera händer och naglar!	12
Renlighet till stöd för läkemedelsbehandlingen	14
Återkommer besväret ofta?	17

Pinsamt besvär

Springmask ses som ett pinsamt besvär som man helst håller tyst om. Men öppenhet är till allas fördel, för då kan man bryta smittkedjan och få bort besväret. Kunskap om vad som orsakar besväret och hur det elimineras hjälper en att bli av med den otrevliga gästen.

4

Enterobius vermicularis

Springmasken är en 3-13 millimeter lång och under en millimeter bred ljus mask. Den lever i tjocktarmen, därifrån honorna kryper för att lägga ägg kring ändtarmsöppningen, särskilt nattetid.

Maskarna och deras ägg orsakar klåda runt ändtarmsöppningen, vilket ofta är det enda symtomet vid springmaskinfektion.

5

Från fingrar till mun, från hand till hand

Springmask smittar från människa till människa genom maskäggen. Springmask är en parasit som förekommer bara hos människan: keldjur smittas inte och överför inte heller smitta till människor. Springmask är särskilt barnens problem, men den förekommer också hos vuxna.

6

Springmaskens ägg hamnar tillbaka till tarmen via munnen

Äggen som springmaskhonan lagt kring ändtarmsöppningen hamnar på grund av kliande och skrapande lätt på barnens fingrar och under naglarna. Från fingrarna hamnar äggen till exempel i samband med ätande eller nagelbitning tillbaka i magen och tarmen, där deras livscykel fortsätter.

Från händerna smittar också springmaskens ägg lätt från en människa till en annan. På daghem och i skolor är barnen ofta i lekar och via leksaker i nära kontakt med varandra.

7

Klåda avslöjar den ovälkomna gästen

Klåda vid ändtarmsöppningen på kvällen och natten är det vanligaste symtomet på springmask. Den kan också störa sömnen. Förutom klådan kan det förekomma irritation och smärta i huden runt ändtarmsöppningen samt magbesvär. Symtomen framträder inte förrän flera veckor efter att man fått smittan.

Springmaskens ägg är omöjliga att se med blotta ögat, däremot kan man se maskarna. I samband med klådan kan man ibland kring ändtarmsöppningen upptäcka maskar som liknar trådändor. Om maskarna syns är orsaken till besväret klar. Om man är osäker kan man ta prov med en bomullssticka enligt laboratoriets instruktioner, för att konstatera eventuell springmaskinfektion.

Springmask elimineras med läkemedel

Springmask behandlas alltid med läkemedel. På apoteket får man utan recept ett läkemedel mot springmask. Läkemedelsexperterna på apoteket handleder gärna i den rätta användningen av läkemedlet.

Egenvårdsläkemedel mot springmask som säljs på apoteken

Pyrvinembonat (Pyrvin® 100 mg)

- Läkemedlet tas som engångsdos, 1 tablett per 10-15 kilo kroppsvikt. Om ett litet barn har svårt att svälja en hel tablett, kan den också delas.
- Behandlingen förnyas efter två veckor eftersom läkemedlet inte verkar på springmaskens ägg. Efter två veckor har äggen redan utvecklats till larver och maskar, som dör av den andra läkemedelsdosen.
- Läkemedlet färgar avföringen röd, vilket är helt ofarligt. Färgen lossnar i allmänhet lätt från kläder med vanligt tvättmedel.
- Användning av läkemedlet under graviditet eller amning rekommenderas inte.

10

Hela familjen behandlas

Även om det bara är en i familjen som har blivit smittad, lönar det sig att behandla hela familjen på en gång så att infektionscirkeln bryts.

Det är bra att berätta för daghemmets eller skolans personal om springmasksmittan, så att de kan informera de andra barnens föräldrar om att vara uppmärksamma på sina egna barns eventuella symtom. Barnet behöver inte stanna hemma från dagis på grund av springmask, förutsatt att besväret behandlas med läkemedel genast då det upptäckts.

Om besväret inte går om med egenvårdsläkemedel och genom att följa de medföljande vårdinstruktionerna, bör man vända sig till läkare. Läkaren kan, om han anser det behövt, ordinera ett receptläkemedel mot besväret.

11

Kontrollera händer och naglar!

Det är skäl att hålla barnens naglar korta, så att äggens spridning under naglarna hindras. Händerna bör tvättas särskilt efter toalettbesök och före maten. Barnen bör läras hur man tvättar händerna grundligt.

Många barndelikatesser, som godis, chips och hamburgare, äts med fingrarna. Det kan vara skäl att minska på fingermaten och vara speciellt noga med att händerna är rena när man äter.

Renlighet till stöd för läkemedelsbehandlingen

Bara läkemedelsbehandling räcker inte för att bli av med springmasken, för springmaskens ägg kan bevaras smittdugliga i sängkläder och damm till och med i veckor. För att undvika ny smitta är renligheten mycket viktig.

14

Dagen efter läkemedelsbehandlingen byts lakanen hemma. Sängkläderna vädras och madrassen dammsugs. Den vanliga veckostädningen kan gärna göras samma dag. Kranen på toaletten, dörrhandtagen och toalettens spolknopp torkas av.

Underkläder och pyjamas bör bytas ofta. Om barnet har en sovleksak, bör den också tvättas eller frysas för en dag. Förutom det här räcker normal städning.

15

Återkommer besväret ofta?

Ibland kräver elimineringen av springmasken tålamod och lång stubin. Den otrevliga gästen kan återkomma på nytt och på nytt.

Källan till den nya smittan kan vara barnet själv. Man behöver alltså fundera på om handtvätten varit tillräcklig, hur städningen hemma genomförts och om läkemedelskuren förnyats enligt instruktionerna två veckor efter den första.

Källan till den nya smittan kan också vara ett annat barn, vars springmaskinfektion ännu inte upptäckts. Springmaskbesväret är mycket allmänt och att det återkommer beror vanligen inte på att behandlingen är ineffektiv, utan på ny smitta. Därför är det viktigt med information på dagis och i skolan.

Sakkunnig:

Eeva Salo, specialläkare i infektions-
sjukdomar hos barn,
Barn- och ungdomssjukhuset, HNS

www.apteekit.net

Nättjänst för apotekens kunder.
Innehåller bl.a. apotekens kontaktuppgifter,
läkemedlens pris och en egenvårdsguide.

**SUOMEN APTEEKKARILIITTO
FINLANDS APOTEKAREFÖRBUND**